filim 73

SAYI : 32
NİSAN

TODOR DINOV SİNEMATEK'TE FRANSIZ, İTALYAN, BREZİLYA Filimleri

PROGRAM 10. SAYFADADIR.

Sinematek'te Çeşitli Ülkelerin İlginç Filimleri

Türk Sinematek Derneği Nisan programı yine çeşitli ülkelerin ilginç eserleriyle süslü. Programın ağırlığı Fransız sineması üstünde toplanıyor.. François Truffaut'nun ülkemizde tanınmayan ilginç yapıtı **«Tirez sur le Pianiste»**; Claude Chabrol'ün Jean-Paul Belmondu'lu değişik, renkli filmi **«Tehlikeli Rabıtalar - A Double Tour»**; Alexandre Astruc'ün Maria Schell'li unutulmaz Maupassant uyarlaması **«Bir Hayat - Une Vie»**; yine yeni-dalga yönetmenlerinden Michel Drach'ın **«Pazarları Ölü Gömülmez - On N'enterre pas le Dimanche»** adlı polisiyesi ve eski kuşaktan Georges Lampin'in ünlü oyuncu Gérard Philippe ile çevirdiği ilginç Dostoyevski uyarlaması **«Budala - L'idiot»** bu ülkeden gösterilecek filimleri meydana getiriyorlar.. Sinematek ayrıca Fransız kısa filimlerinden meydana gelen bir seanslık bir program daha sunuyor. Bu programda Luntz, Ruspoli, Grémillon gibi genç ve usta belge filimcilerinin yapıtları yer alıyor.

Sinematek, Nisan'da Bulgar sinemasının tanınmış canlı-resim sinemacısı Todor Dinov'u da konuk ediyor ve bu nedenle Dinov'un çevirdiği çok ilginç ve yedi canlı-resim filimlerinden meydana gelen bir programla, Dinov'un Hristo Hristov'la birlikte, Bulgar edebiyatının tanınmış yazarı Dimitri Talev'in ünlü romanından yaptıkları **«Iconostasis»** uyarlamasını da üyelerine sunuyor. Dinov'un ilk uzun metrajlı denemesi sayılıyor bu filim. Bulgar sinemacısının 13 Nisan'da şehrimizde olması bekleniyor.

Sinematek, Nisan'da ünlü Amerikan yönetmeni Rouben Mamoulian'ın 1934'de çevirdiği ve başrollerinde Fredric March ile Anna Stein'in oynadıkları Lev Tolstoy uyarlaması **«Diriliş - We Live Again»** filmini de yeniden üyelerine sunuyor. Filmin hazırlanan yeni ve temiz kopyası, aynı zamanda Ferdi Tayfur ile Adalet Cimcoz'un seslerini de üyelere yeniden hatırlatmış olacak. Filmin yaz aylarında Beyoğlu sinemalarında halka sunulacağı belirtiliyor.

Sinematek'in Nisan programında Brezilya sinemasının önemli eserlerinden olan ve 1964 Cannes Şenliği'nde iki özel ödül kazanan, Nelson Pereira Dos Santos'un **Kuru Hayatlar - Vidas Secas**'ı da yer alıyor.

Ayrıca İtalyan sinemasından da yeni ve ilginç bir örnek sunuluyor: Nino Manfredi'nin bu kez yönetmen olarak çevirdiği ve 1971 Cannes Şenliği'nde beğenilen **«Mûcize - Per Grazia Ricevuta»**...

İlk gösteri dizisi'nde de 2 İtalyan, 2 Fransız, 1 İsveç filmi bulunmakta. Mauro Bolognini'nin **Parisli Fahişe - Bubu di Montparnasse**; De Sica - Fellini - Monicelli - Visconti gibi yönetmenlerin birer skecini yönettikleri **3 Aşk Hikâyesi - Boccoccio'70**; Nicolas Gessner'in **13. Sandalye - 12+1**; genç yönetmen André Farwagi'nin **Ölümünü Gören Adam -**

Le Temps de Mourir ve tanınmış İsveçli yönetmen Arne Mattson'un polisiye filmi **Sarı Arabanın Esrarı - Den Gula Bilen..**

Sinematek Nisan ayından başlayarak, kendi salonunda değişik bazı sanat faaliyetlerine de yer veriyor. Bu konuda Nisan programında dikkati çeken iki ayrı sanat olayı var: 9 Nisan Pazartesi 19.00'da **Taner Barlas Pantomim Tiyatrosu**'nun «söyleşi-tartışma-gösteri» biçiminde sunacağı çok değişik bir pantomim gösterisi ve 30 Nisan Pazartesi 19.00'da Filiz Ali Laslo'nun piyano eşliğinde **Karin Yasemin Görgün**'ün -soprano- «Son - Romantik Alman Lied'leri» konseri..

Sinematek fuyaesi Nisan'da iki sergi ile de süsleniyor: 5-18 Nisan arasında **İsa Çelik**'in fotoğraf sergisi ile 19-30 Nisan arasında **«Karikatürcülerimiz I»** konulu Türk karikatürcüleri toplu sergisi.

Geçen ay düzenlenen «Cabaret» galasından sonra Dünya Sineması, 19 Nisan Perşembe 21.00'de yine Sinematek yararına Chaplin'in kısa filmlerinden meydana gelen 10 filmlik ve 2,5 saatlik yeni bir «gala» daha düzenliyor. Yine **Müjdat Gezen**'in sunacağı bu **«ÖLÜMSÜZ ŞARLO»** gecesinde ayrıca **Zeliha Berksoy**'un da bir konseri yer alacak.

Sinematek'in değişik sanat faaliyetleri yaz aylarında da devam edecek.

SİNEMATEK ÜYELERİNİN DİKKATİNE

Yılbaşından beri sürekli olarak yaptığımız anket ve istatistikler sonucunda (21.30) seanslarının genellikle ilgi görmediği anlaşılmıştır. Bu yüzden Nisan ayından itibaren Çarşamba, Perşembe ve Pazar günlerinin bu son seansları yapılmayacak, **(21.30)** seansları yalnızca **SALI, CUMA** ve **CUMARTESİ** günleri yapılacaktır.

Buna karşılık Sinematek, Nisan ayından başlayarak üyelerine **PAZARTESİ** günleri başka sanat gösterileri sunacaktır. Nisan ayında düzenlenen Taner Barlas Pantomim Tiyatrosu gösterisi ile Karin Yasemin Görgün'ün, Filiz Âli Laslo'nun piyanosu eşliğinde vereceği konser bunların ilk örnekleri olmaktadır... Üyelerimizin bu sanat seanslarını izleyebilmeleri için, çalışma karnelerini önceden işaretleterek yer fişi almalarını rica ederiz.

TSD.

Taner Barlas Pantomim Tiyatrosu

Amaçlarını grup pantomim çalışması, eğitimi yapmak, amatör heyecan ve güçle profesyonel yapıtlar ortaya koymak, çağdaş anlayış ve metodlarla (kurslar, denemeler, laboratuar çalışmaları...) biçim ve özü Türk olan bir pantomim türünü gerçekleştirmek, giderek eğlendirerek eğitmek, şeklinde belirleyen grup, 1972 yılı Kasım sonlarında Taner Barlas etrafında toplanan, genç, dinamik ve heyecanlı sanatçılardan oluştu.

L.C'C. Tiyatrosunda Pantomim eğitimi olarak başlayan çalışmalar daha sonra Taner Barlas'ın çoğunlukla Orhan Kemal'den alıp pantomime uyguladığı öykülerin grupça sahnelenmesine ve giderek bu küçük öykülerin Ali karakteri etrafında, «ALİ'NİN ÖYKÜSÜ» adlı bir bütünde toplanmasına dönüştü.

Ali, Taner Barlas'ın yarattığı, öykülerin tek ve ana karakteridir. O'na belli bir sınıf insanının ortak niteliklerini kişiliğinde toplamış, onların sözcüsü, simgesidir de diyebiliriz. Ali köyden şehire göçmüş, sessiz, çekingen, duygulu, kocaman ve sevgi dolu bir kalbi ve bütün insanlar gibi düşleri, istekleri olan binlerce Ali'den biridir. Bazen işsiz güçsüz bazen odacı, bazen park bekçisidir. Park kanepelerinde yatar, gerektiğinde başkaldırır. O tam ekmek kavgasındadır.

«ALİ'NİN ÖYKÜSÜ» klasik pantomimin biçimsel kurallarına sıkısıkıya bağlı kalmaksızın, ama, onu özünde aşan, yenilemeye giden, bize, günlük yaşantılarımıza eğilen, söze gereksinme duyulmayan bir tiyatro çalışmasıdır.

Grup alışılagelmiş, kişisel sorunlara eğilen, hayattan kesitler veren, içerikten yoksun, örneğin: balıkçı, randevu, ameliyat... gibi, mimcinin daha çok fiziksel yeteneklerini sergilemeye giden klasik pantomimi değil, toplumsal sorunlara eğilen, biçimi özün anlatılmasında araç olarak kullanan, içeriği yoğun pantomimi gerçekleştirmeyi değer görmekte ve bunu uygulamaya çalışmaktadır.

Grubu oluşturan sanatçılar, Masklarda Kuzgun Acar, Dekor ve Kostümde Aykut Köksal, Oyuncularda Belkıs Torfilli, Ferda Büyükgüneş, Cem Duygulu, Taner Barlas, Aziz Ertan Tunalı...

Fransız Sineması

BUDALA / L'IDIOT /Georges Lampin 1946 (Dostoyevski'nin ünlü romanından esinlenen konusuyla ve özellikle başrolünü oynayan büyük oyuncu Gérard Philippe'in sanatıyla geniş ilgi toplayan filmin konusu kısaca şöyle: Prens Mişkin yirmialtı yaşında bir soyludur. Beş yıl boyunca bir klinikte tedavi gördüğü İsviçre'den Sen-Petersburg'da yakınlarından biri olan General Yepançin'in konağına gelir. General, kızı Aglae'yi nüfuzlu bir kişi olan Totsky ile evlendirme hazırlığı içindedir. Oysa Totsky'nin Nastasya adında bir metresi vardır. Prens Mişkin bu garip toplantıya tanık olur. Nastasya'nın tanıdığı insanlar içinde en mutsuz varlık olduğunu anlayan Prens Mişkin, genç kadını içinde bulunduğu umutsuzluktan kurtarmaya karar verir. Ona bütün servetini ve soyadını teklif eder. Oysa Nastasya bu teklifi reddedecek ve zengin bir tacir'le, Rogojin'le birlikte gidecektir. Ama genç kadın Mişkin'i bir türlü unutamaz ve onunla yeniden buluşur. Öbür yandan Totsky ile Aglae arasındaki nişanın bozulmasını sağlayan Nastasiya sonunda Rogojin tarafından öldürülür. Prens Mişkin bu olaydan sonra çılgınlığa kapılır ve iki erkek, yani Prens ve Rogojin, hayatlarına giren bu anlaşılmaz ve güzel varlığın kayboluşu karşısında ağlarlar.

1895 yılında Sen-Petersburg'da doğan yönetmen Georges Lampin, 1921 yılında Fransa'ya göç etmiştir. Önce oyuncu olarak sinema alanına giren Lampin, daha sonra Napolyon filminin çevrilişi sırasında Abel Gance'ın «İki Utangaç», «Milyon», «Özgürlük Bizimdir» filimlerinde de René Clair'in yardımcısı olarak çalışmıştır. Feyder ve L'Herbier ile de çalışan Lampin'in en önemli uzun metrajlı filmi «Budala»dır. «Budala», Lampin'in çok iyi tanıdığı bir ülkenin özel atmosferini güçlü bir biçimde yansıtışı, ve Dostoyevski'nin tutkulu, ateşli, derin kişiliklerini Gérard Philippe, Edwige Feuillere, Marguerite Moreno gibi büyük oyuncuların olağanüstü bir biçimde canlandırışları nedeni ile sinema tarihinde özel bir yer tutmaktadır. Oy. / Gérard Philippe, Edwige Feuillère, Lucien Coedel, Jean Debucourt, Marguerite Moréno.)

PAZARLARI ÖLÜ GÖMÜLMEZ / ON N'ENTERRE PAS LE DIMANCHE / Michel Drach 1959 (Philippe Valence, polis merkezinde bir cinayetin tanığı olarak dinlenmektedir. Polislerin sorularına mümkün olduğu ölçüde doğru cevaplar vermeye çalışan Philippe, bütün bir serüveni zihninde yeniden yaşar. Philippe, Martinik adasından bir zencidir. Aynı zamanda yoksul bir entellektüel olan Philippe bir gün genç bir İsveçli kızla, Margaretha ile tanışır. Aralarında bir ilişki kurulur. Ama bu sevişmenin sürüp gitmesine adeta bütün koşullar engeldir. Kız İsveç'e döner. Oradan Philippe'e mektup yazar.. Philippe ise ona Paris'te kalabileceği imkânlar sağlar. Margaretha döner. Philippe İsveç'li sevgilisi ile olan serüvenlerinin romanını yazar. Roman, Margaretha'nın patronu olan M. Courtales tarafından beğenilir ve bir yayınevine kabul ettirilir. Öbür yandan Courtales'ın karısı Bayan Courtales, Philippe'e, İsveçli sevgilisinin kocasının metresi olduğunu söyler. Gerçekte Bn. Courtales, Philippe'i elde etmek için böyle bir yalana başvurmuştur. Bu yalan ve içtiği bir kaç kadeh viski, Bn. Courtales'in istediği cinsel birleşmenin kurulmasına yardımcı olur. Ama bu kez bu ilişkiyi anlayan M. Courtales, Philippe'i öldürmeye teşebbüs ederek intikam almaya kalkışır. Mücadele, Philippe'in alçaltılmış kocaya galibiyeti ile sona erer.

«Serseri Âşıklar / A Bout de Souffle» ile birlikte Drach'ın bu filmi, Fransız Yeni Dalga akımının ilk filimlerinden biri olarak genç yönetmenlerin söyleyecekleri bazı sözleri oldu-

ğunu ve bunu güçlü bir biçimde söylediklerini ispatlamıştır. Gene Yeni Dalga'nın özel liklerinden biri olan tanınmış oyuncular kullanmanın da bir zayıflık değil, tersine tazelik ve güçlülük getirdiğini«Pazarları...» filminde mükemmel bir biçimde görüyoruz. Oy. / Philippe Mory, Christina Bendz, Hella Petri, Albert Gilou.)

TEHLİKELİ RABITALAR / A DOUBLE TOUR / Claude Chabrol 1959 («Tehlikeli Rabıtalar» bence Chabrol'ün sinema serüveninde yeni bir dönemin açılışını müjdeleyen filimdir. Çünkü bu filimde entrika bir bahaneden, yönetmenin üzerine kendi özel motiflerini işlediği bir kaneviçeden başka bir şey değildir. Bu filimde kendimizi «burjuva saygıdeğerliği»nin Mauriac geleneklerinden süzülmüş karmaşık ortamı ve nerdeyse patlayacak bir ruhsal bunalımın büyük gerilimi içinde buluruz. Chabrol bizi bu gerilimin en ince ayrıntılarına kadar götürür. Bu taşra ailesinin çözülüşü bize bir serüvenin sonu gibi değil de, güzel bir efsanenin arka planı gibi gösterilir. Efsane gerçekte Yunan mitolojisinden alınmış gibidir, Jüpiter'in sevgilisi Leda arı güzelliğin bir sembolüdür. Aynı zamanda yılanların bir birine düğümlendiği bu güzel görünüşlü ortamda, çevresindekileri cinayete teşvik eden ve sonunda üstü kapalı iltihaplı yarayı deşen bir yaratıktır. Elbette böyle bir mitoloji içinde evin oğlu ve Mozart'ın eşsiz müziğinin hayranı, Oidipus kompleksi ile kıvranan Richard, Leda'yı öldürecektir. Bu, tıpkı mitolojide olduğu gibi çirkinliğin ve aşağılık duygusunun güzellikten aldığı intikamdır. Leda düş'tür, Leda artık ölüdür. Böylece Leda sayesinde Chabrol konusunun klâsik biçimine ve gerçekçiliğine rağmen filmini bir hayal bilim katına, bir düşünce katına ulaştırır. Ve böylece bize Sternberg'i hatırlatan bir sinema anlatımı getirir.»

Ünlü sinema yazarı Louis Marcorelles'in «Cahiers du Cinéma»da yayınlanan ilginç yazısından aldığımız yukarıdaki cümleler, Chabrol'ün ilginç filmini çok etkili bir biçimde anlatmaktadır. «Tehlikeli Rabıtalar», Fransız yeni dalgasının sinema tarihine damgasını vurmuş eserlerinden birisidir. Renkli Oy. / Madeleine Robinson, Antonella Lualdi, Jean Paul Belmondo, Jacques Dacqmine, Bernadette Lafont.)

PİYANİSTE ATEŞ EDİNİZ / TIREZ SUR LE PIANISTE / François Truffaut 1960
(Ünlü yönetmenin bir polisiye romandan aldığı konuya dayanarak çevirdiği bu filim Truffaut'un filmografisinde daha sonraki büyük eserlerinin habercisi sayılır. Charles Aznavour'un başarı ile canlandırdığı piyanist, sevgilisi ve çevresindekiler arasında geçen olaylar bir yandan hızlı bir tempoyla, değişik bir anlatımı ve bir polisiye romanın örgüsünü bize verirken öbür yandan da yönetmenin «400 Darbe»deki duyarlığını, içtenliğini güçlü bir biçimde yansıtır. Ülkemizde bütün filimleri ile çok iyi tanınan yönetmenin bu filmi hakkında uzun boylu tanıtıcı sözler söylemeyi gereksiz buluyoruz. Filmin oldukça karmaşık konusu ile ilgili bir özeti seanlarından önce dağıtacağız.)

BİR HAYAT / UNE VIE / Alexandre Astruc 1961 (19. Yüzyılın ünlü yazarı Guy de Maupassant'ın öyküsünden esinlenen filmin konusu genç bir kadının serüvenidir. Geçen yüzyılda Normandiya'da yaşayan genç bir kadının. Bilindiği gibi Astruc, Fransız yeni dalgasının teorisini yapan yönetmenlerden birisidir. Ele aldığı her konuyu kendine özel bir sinema diliyle anlatan, kamerasını bir yazarın kalemi gibi bir üslûp yaratmak amacıyla kullanan Astruc, bu filminde klâsik bir öyküyü modern sinemanın önemli yapıtlarından biri katına yükseltmiştir. Seçtiği oyuncuların ilk bakışta çarpıcı olmayan güçlü oyunları ve fotoğrafların güzelliği «Bir Hayat»ı şimdiden modern klasikler arasındaki özel yerine ulaştırmıştır. Oy. / Maria Schell, Christian Marquand, Ivan Desny, Antonella Lualdi, Pascale Petit.)

İsa Çelik Fotograf Sergisi - İnsan

Türk Sinematek'inin Sıraselviler'deki merkezinin sergi salonunda İsa Çelik'in fotografları sergileniyor. Gerek fotograf tekniği, gerekse konularını seçişi ve muhtevası yönünden Çelik'in Yapı Endüstri Merkezi'nde açtığı ilk sergi geniş ilgi uyandırmıştı. İsa Çelik'in yeni sergisi 5-18 nisan tarihleri arasında açık.

İSA ÇELİK, Mersin'de doğdu. Ankara İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi'ni bitirdi. Bir banka ve çeşitli Reklâm şirketlerinde uzun yıllar Grafiker olarak çalıştı. Grafikerliği süresince Afiş, Pankart, Broşür, Gazete ilânları, Kitap kapakları ve Karton filimler yaptı. Fotograf yıllıklarında, Takvimlerde ve Sanat dergilerinde Fotografları yayınlandı. 1971 yılında Aşık Veysel'in portresiyle birinci Türkiye Fotograf Sergisine katıldı. İnsan-doğa Fotograflarıyla oluşturduğu yapıtlarını ilk kez Harbiye'deki Yapı-Endüstrisi Merkezi'nde sergiledi. İsa Çelik evli ve bir çocuğu var.

NİÇİN İNSAN

İnsan nefes alır verir. Canlıdır. Sıcaktır. Ve acı çeker. Genellikle de kavgaların en kutsalının verdiği ekmek uğruna acı çeker. Oysa doğa öyle değil. İşte ben onun için olanca yalnızlığı ile insanı ve acılarını çekiyorum. Benim insanım bir günü bir başka gününden pek farklı olmayan yaşamı içinde «Nafaka»sını kazanma çabasındadır. Yılmadan, usanmadan... Benim fotograflarımdaki insana acınmaz, ancak alkışlanır.
Ben insanı form araştırmasının bir aracı ve tamamlayıcısı olarak ele almıyorum. Tam tersi: Form araştırmasını insan için yapıyorum.

İsa Çelik

Son Romantik Alman Lied'leri Konseri

KARİN YASEMİN GÖRGÜN / Soprano
FİLİZ ÂLİ LASLO / Piyano

Sinematek'in Nisan ayında başlayan filim dışı sanat gösterilerinin ikincisi olan «Son Romantik Alman Liedleri konseri» bu çalışmalarımızın önemli bir özelliğini haber vermektedir. Sinematek müzik akşamları düzenlerken bu programların genellikle konser salonlarında rastlanmayan değişik, deneysel ya da ülkemizde az tanınan örneklerle değerlendirilmesine dikkat ediyor. Nitekim ilk konser ülkemizde az dinlenebilen Alman son romantik bestecilerinin insan sesine dayalı eserlerine ayrılmıştır. Bilindiği gibi Alman romantik okulu Wagner ile zirveye ulaşmıştır. Fakat onu da aşmaya çalışan ve yer yer aşan besteciler bu akımı 20. yüzyıla kadar sürdürmüşlerdir. Bu yüzden Gustav Mahler, Hans Pfitzner ve Richard Strauss gibi besteciler için son romantikler terimi kullanılmaktadır. Wagner armoniyi, sınırlarını genişleterek zorlamış, son romantikler ise bu sınırı daha da ileriye götürerek, atonal müziğin sınırlarına dayanmışlardır. Bu anlamda son romantikler aynı zamanda ilk modern bestecilerin de habercileridir. Bu besteciler insan sesine önem vermişler, lirizmi, duyarlılığı bir yana atmamışlardır. Dünya görüşlerinin genellikle karamsar bir içtenlik taşıdığı görülür.

yedinci SANAT
AYLIK SİNEMA DERGİSİ

BÜTÜN SİNEMASEVERLERİN İZLEMELERİ GEREKEN TEK CİDDİ SİNEMA DERGİSİ

YORUM - İNCELEME - BELGE - SORUŞTURMA - ELEŞTİRMELER

2. sayısında

MİLLİ SİNEMA AÇIK OTURUMU / TÜRKÂN ŞORAY «DÖNÜŞ»Ü ANLATIYOR
GILLO PONTECORVO İLE KONUŞMA / TÜRKİYE'DE SİNEMA DÜZENİ RAPORU

Yazışma adresi : P. K. 654 BEYOĞLU

Türk Sinematek Derneği
Nisan 1973 Programı

ÖNEMLİ NOT: Nisan'dan itibaren (21.30) seansları yalnız SALI, CUMA, CUMARTESİ günleri yapılacaktır.

9 Pazartesi	/ 19.00 /	**PANTOMİM GÖSTERİSİ** / TANER BARLAS PANTOMİM TİYATROSU
10 Salı	/ Bütün seanslar /	**TEHLİKELİ RABITALAR / A DOUBLE TOUR** / Claude Chabrol 1959
11 Çarşamba	/ 14.00 /	**ÇOCUK SİNEMASI / NEŞELİ GÜNLER / THE SOUND OF MUSIC** / Robert Wise 1965
	/ 16.30-19.00 /	**TEHLİKELİ RABITALAR / A DOUBLE TOUR** / Claude Chabrol 1959
12 Perşembe	/14.00-16.30-19.00/	MÜCİZE / **PER GRAZIA RICEVUTA** / Nino Manfredi 1970
13 Cuma	/ Bütün seanslar /	**KURU HAYATLAR / VIDAS SECAS** / Nelson Pereira Dos Santos 1963
14 Cumartesi	/14.00-16.30-21.30/	**BİR HAYAT / UNE VIE** / Alexandre Astruc 1971
	/ 19.00 /	**ÜÇ AŞK HİKÂYESİ / BOCCACCIO'70** / V. De Sica - F. Fellini - M. Monicelli - L. Visconti 1962 (İlk gösteri)
15 Pazar	/ 11.00 /	**ÇOCUK SİNEMASI / NEŞELİ GÜNLER / THE SOUND OF MUSIC** / Robert Wise 1965
	/14.00-16.30-19.00/	**BİR HAYAT / UNE VIE** / Alexandre Astruc 1971
16 Salı	/ 14.00-19.00 /	**ICONOSTAS** / Todor Dinov - Hristo Hristov 1968
	/ 16.30-21.30 /	**TODOR DINOV'UN CANLI - RESİM FİLİMLERİ**

18 Çarşamba	/ 14.00 /	ÇOCUK SİNEMASI / JERRY LEWİS FEZA YOLCUSU / VISIT TO A SMALL PLANET / Norman Taurog 1959
	/ 16.30-19.00 /	ICONOSTAS / Todor Dinov - Hristo Hristov 1968
19 Perşembe	/14.00-16.30-19.00/	ICONOSTAS / Todor Dinov - Hristo Hristov 1968
20 Cuma	/14.00-16.30-19.00/	TODOR DINOV'UN CANLI - RESİM FİLİMLERİ
	/ 21.30 /	SARI ARABANİN ESRARI / DEN GULA BILEN / Arne Mattson 1968
21 Cumartesi	/14.00-16.30-19.00/	PAZARLARI ÖLÜ GÖMÜLMEZ / ON N'ENTERRE PAS LE DIMANCHE / Michel Drach 1959
	/ 21.30 /	PARİSLİ FAHİŞE / BUBU DI MONTPARNASSE / Mauro Bolognini 1970
22 Pazar	/ 11.00 /	ÇOCUK SİNEMASI / JERRY LEWİS FEZA YOLCUSU / VISIT TO A SMALL PLANET / Norman Taurog 1959
	/14.00-16.30-19.00/	PAZARLARI ÖLÜ GÖMÜLMEZ / ON N'ENTERRE PAS LE DIMANCHE / Michel Drach 1959
24 Salı	/ Bütün seanslar /	BUDALA / L'IDIOT / Georges Lampin 1946
25 Çarşamba	/ 14.00 /	ÇOCUK SİNEMASI / CANLI - RESİM FİLİMLERİ
	/ 16.30-19.00 /	FRANSIZ KISA FİLİMLERİ
26 Perşembe	/14.00-16.30-19.00/	DİRİLİŞ / WE LIVE AGAIN / Rouben Mamoulian 1934
27 Cuma	/ 14.00-19.00 /	DİRİLİŞ / WE LIVE AGAIN / Rouben Mamoulian 1934
	/ 16.30 /	KURU HAYATLAR / VIDAS SECAS / Nelson Pereira Dos Santos 1963
	/ 21.30 /	ÖLÜMÜNÜ GÖREN ADAM / LE TEMPS DE MOURIR / André Farwagi 1970 (İlk gösteri)
28 Cumartesi	/ Bütün seanslar /	PİYANİSTE ATEŞ EDİNİZ / TIREZ SUR LE PIANISTE / François Truffaut 1960
29 Pazar	/ 11.00 /	ÇOCUK SİNEMASI / CANLI - RESİM FİLİMLERİ
	/14.00-16.30-19.00/	PİYANİSTE ATEŞ EDİNİZ / TIREZ SUR LE PIANISTE / François Truffaut 1960
30 Pazartesi	/ 19.00 /	KONSER / SON - ROMANTİK ALMAN LIED'LERİ / Karin Yasemin Görgün, soprano; Filiz Âli Laslo, piyano.

Todor Dinov Hakkında

Yıllar önce bir genç adam (Ellisini geçmesine rağmen şimdi de öyledir) Bulgaristan'ın en ünlü resim ve grafik sanatçısı olabilirdi. Fakat Moskova'ya canlı resim sanatının kurai ve sırlarını öğrenmeye gönderilişinden bu yana Dinov tüm ilham ve yeteneğini zor bir alan olan canlı-resme verdi. Ya hep ya hiçti artık. Bugün Dinov'un artistik kariyeri ve Bulgar resminin tarihi birbirinden ayrı düşünülmeyecek kadar kaynaşmıştır. Ve sanatçı bir çok uluslararası ödülün yanında Bulgar sanatçılarına verilen büyük ödülü-Dimitrov ödülünü- de kazanmıştır. Ama Dinov çapındaki bir sanatçı için bir ödül olağan görülebilir.

Dinov sanatına sıfırdan başlamak durumunda kalmıştır. Güçlü bir asistan kadrosu yaratıp yetiştirmek, modası geçmiş öğretileri yıkmak hep ona düşmüştür. İlk filmi «Kahraman Marko» (Marko The Hero 1955)'dan sadece dört yıl sonra, o yıllarda dünyanın en iyilerine eş değerde olan «Yamyamlar Ülkesinde» (The Secret of the Golden Shoes)'nı yapmıştır. Çok kısa bir süre sonra 1961'de Donyu Donev'le birlikte yaptığı «Duet» filmiyle Bulgar canlı resmi geleneksel yerine ulaşmıştır. Ve hemen ardından «Paratoner» (The Lightning Rod 1962), «Elma» (The Apple 1963) ve «Kıskançlık» (Jealousy 1963), yıllar öncesinin zor seçiminin ne denli isabetli olduğunu doğrulamıştır. Bu kadar kısa sürede, böylesine zor bir sanat dalında, dünyanın en iyileri arasına giren sanatçıların sayısı gerçekten çok azdır.

Canlı resmi sihirli lambanın mucizesi olmaktan çıkarıp, ona düşünsel boyutlar kazandıran ve sorumlu bir sanat haline getiren sanatçılardan biridir Dinov. İşin en başından, senaryo seçiminden başlayarak - En kısa filimlerde dahi - bir senteze varabilme kaygusundadır. «Paratoner» ve «Papatya» gibi artık iyice tanınan figürleri, ince detaylar ve eleştirisel yönleriyle, karşımıza çıkarır. Yapıtlarında, duraksamalar yoktur. Tüm çaba ana düşünceyi ayakta tutma ve sonuçta onu vurgulama yönündedir. Sonuç, bazan bütünün mantıksal gereği (Prometheus), bazan sürpriz bir paradoks (Elma) bazan da beklenmedik bir şiirsellik olarak (Papatya) çıkabilir. Fakat her biçimde, soruna kendi yaklaşışı ve kendi yargısının yansıyışı görülür.

Birtakım kamu görevleri (Dinov Ulusal Meclis üyesi ve Film Emekçileri Birliği Başkanıdır) ve «The Iconostasis» filmi Dinov'u canlı resimden bir süre uzaklaştırdı. Dimiter Talev'in bir best-seller'inden uyarlanan bu filim bir başyapıt olmaya aday. Ama uzun filim alanının Bulgar canlı resminin babasını yutacağı kaygusu canlı resim meraklılarının zihnine takılı şimdi.

IKONOSTAS / ICONOSTAS / Todor Dinov - Hristo Hristov 1968 (Filim tanınmış Bulgar yazarı Dimitro Talev'in tarihî trilojisinin birinci bölümü olan «demir şamdan»ı ekrana yansıtıyor. Çağdaş Bulgar edebiyatının bu ilginç yapıtı ulusal karakterini ekranda gösteriyor. Eserin etkileyici gücü filimde de görülüyor. Filimde daha çok iki kişilik ve onların sert çatışmalarının üstünde duruluyor. Bir taraftan çok güzel tahta heykeller yaratan bir Rönesans dehası, Rafi Clintche öbür taraftan alışılagelmiş ahlâk ve kavramları dogma olarak kabullenmiş, bütün varlığı ile güzelliğe ve düşün özgürlüğüne karşı çıkan Soultana Glavcheva. Olaylar kölelik altındaki Makedonya'da ulusal bilincin uyandığı güç dönemde geçer. Bütün bölümler halkın bilincinde derin izler bırakan olayları yansıtır. Halkın gerisinde arka planda Catherine ve Rafi Clintche arasındaki, kaderciliğe boyun eğmiş ve dar bir dünya görüşünün kurbanı olan aşk yeralır. Bir yerde Rafi Clintche ve Catherine'in annesi Sultana Glavcheva eski ve yeni arasındaki çatışmanın simgeleridirler.)

Türk Sinematek'i Kitap Köşesi

SİNEMATEK KİTAP KÖŞESİNDEN ÜYELERİMİZ,

— Sinema yayınlarını ve öbür yayınları % **10 İNDİRİMLİ** olarak sağlayabilirler.

— YENİ SİNEMA'nın, FİLİM 70, 71 ve 72'nin eski sayılarını ve İLK TÜRK SİNEMACISI FUAT UZKINAY incelemesini % **50 İNDİRİMLİ** olarak edinebilirler.

— İSTEDİKLERİ KİTABI adını bildirerek en kısa zamanda sağlayabilirler.

Brezilya Sineması

KURU HAYATLAR / VIDAS SECAS / Nelson Pereira Dos Santos 1963 (Filmin konusu kuzeydoğu Brezilya'nın yoksul ve verimsiz Caatinga bölgesinde geçer. Bu bölgenin yoksul köylülerinden Fabiano ve küçük ailesinin öyküsüdür anlatılan: Karısı, iki çocuğu ve küçük köpekleri Baleia. Fabiano, geçinemediği için yollara düşer, bu uzun yürüyüşle başlar filim. Bir çiftlikte çobanlık işi bulur. Patron önce söz verdiği ücreti vermez. Fabiano aldığı daha az para ile kasabaya iner. Kasaba'da bir polis ona kâğıt oyunu teklif eder. Fabiano, adamın hile yaptığını görür ve karşı koyar. Fabiano'yu nezarete alıp bir falaka çekerler. Sonra da hapse atarlar. Fabiano'nun yanında bir gerilla yatmaktadır. Sabaha karşı gerilla'yı kurtarmaya gelen arkadaşları Fabiano'yu da kurtarırlar. Birlikte gitmeyi teklif ederler. Fabiano reddeder. Terkedilmiş bir kulübeye yerleşir ailesiyle. Sefaleti kuraklık izler. Küçük oğlu'nun Baleia'ya ve çevresine bakarak adeta esrarlı bir anahtar sözcük gibi mırıldandığı «Cehennem...» kelimesi bu kuraklığı çok şiddetli bir biçimde canlandırır.

Fabiano, susuzluktan kudurması muhtemel olan köpeğini öldürmek zorunda kalır. Ve sonunda aile, koşullara dayanamıyarak, iş aramak üzere büyük kente doğru çıkar. Filim «Daha bir çok Fabiano'lar ekonomik koşullar nedeniyle köylerden kentlere doğru göçmeye devam edecekler...» cümlesiyle son bulur.

Brezilya'da 1955 yıllarında başlayan yeni sinema hareketinin öncülerinden olan Nelson Pereira Dos Santos'un bu filmi 1964 Cannes Filim Şenliği'nde iki özel ödül kazanmıştır. Filim Brezilya CINEMA NOVO'sunun en belirgin özelliği olan «gerçekçilik»i bütün ulusallığı içinde perdeye getirmekte, kendi toplumunun somut görünümlerini, en yalın ve çarpıcı bir sinema diliyle karşımıza çıkarmaktadır. «Kuru Hayatlar» tanınmayan bu Lâtin Amerika ülke sinemasının önemli bir örneğidir. Ayr. bk. Filim 70, sayı 6. Oy. / Atila Iorio, Maria Riberio, Baleia, Gilvan Lima, Genvaldo Lima.)

İtalyan Sineması

MÛCİZE / PER GRAZIA RICEVUTA / Nino Manfredi 1970 (Benedetto Parisi, kendisine ölümlü dünyadan, azizlerden, kurbanlardan, cehennemden, kasabayı günahtan koruyan Saint Eusebio'dan söz edildiğinde sekiz yaşlarındadır. İlk ibadet ettiği gün bir sel çukuruna düşer ve bu kazayı yarasız beresiz atlatır. Herkez bunu bir mûcize olarak karşılar. Adak niyetine minyatürlerle süslü, aba biçiminde bir elbise diktirirler ve Benedetto'ya giydirip onu dindar ellere teslim ederler. Bundan sonra zavallı Benedetto düşman nedir bilmez. Başından geçen mûcize koz olarak kullanılır. Rahip Saint Eusebio tarafından sürekli olarak şartlandırılır. Benedetto bu şartlarla kendi istekleri, ilâhî ortamla maddi ortam arasında ezilir durur. Bir eczacıyla tanışması hayatında yeni bir dönem açar. İnatçı bir dinsiz olan bu adam, Benedetto'ya bu acılardan kurtulmak için, insanın kendisini mûcizelerin ve azizlerin olmadığına inandırması gerektiğini söyler. O günden sonra Benedetto sıkıntılarını atar, eczacının kızı ile hayatını birleştirir ve ondan bir çocuğu olur. Bir süre sonra, yaşlı eczacı ölüm döşeğinde, günah çıkartacak bir papaza şiddetle ihtiyaç duyduğunu belirtir. Bundan sonra Benedetto yeniden kuşkular içinde yaşamaya başlar. Umutsuz bir halde kendini aynı sel çukuruna atar. Gene kazasız belasız kurtarıldıktan sonra, genç adam «İnsan hiç dünyaya gelmemeli» diye mırıldanır... «Mûcize» daha önce oyuncu olarak tanınan başarılı İtalyan sanatçısı Nino

Manfredi'nin birkaç skeçli filmin ardından giriştiği bir uzun konulu filim denemesidir. 1971 Cannes Filim Şenliği'nde büyük ilgi ile karşılanan filim, Manfredi'nin aynı zamanda oyuncu olarak da büyük başarı gösterdiği değişik, tutarlı bir yapıttır. Renkli. İtalyanca. Oy. / Nino Manfredi, Lionel Stander, Della Boccardo, Paola Bonboni, Mario Scaccia, Fausto Tozzi.)

Amerikan Sineması

DİRİLİŞ / WE LIVE AGAIN / Rouben Mamoulian 1934 (Amerikan sineması eski kuşağının ilginç isimlerinden olan ve geçtiğimiz aylarda Sinematek'te Tyrone Power'lı «Kanlı Meydan» (Blood and Sand) adlı filmi gösterilen Rouben Mamoulian, özellikle «City Street» (1931), «Dr. Jekyll and Mr. Hyde» (1931), «Love Me Tonight» (1932) gibi filimleriyle tanınır. Mamoulian'ın 1934'de yaptığı «We Live Again» adlı bu filim, ünlü Sovyet yazarı Lev Tolstoy'un «Voskresonie» (Ressurrection) adlı tanınmış romanının sinema uyarlamasıdır. Senaryosunu Leonard Praskins, Maxwell Anderson ve Preston Sturges'in birlikte hazırladıkları yapıt, Gregg Toland'ın ustalıklı görüntüleri ile de değer kazanmaktadır... «Diriliş» genç Rus soylusu Prens Dimitri'nin hizmetçi Katuşa ile ilişkilerini ve bu arada 19. yüzyıl sonu Rusya'sının bir genel görünümünü anlatmaktadır. Hikâye, genç bir hizmetçi kızın Prens tarafından iğfali ile gelişmekte ve yedi yıl sonra bir cinayetle suçlanan Katuşa'nın Sibirya'ya sürülürken Prensin de halkının çektiği acıları paylaşmak istercesine onunla birlikte gitmesini göstererek bitmektedir. Mamoulian'ın filminde Prens-Katuşa aşkı ön plâna alınmıştır. «Diriliş»in Sinematek'te gösterilecek Türkçe kopyası, Türk dublaj (seslendirme) tarihinin unutulmaz sanatçıları Ferdi Tayfur ve Adalet Cimcoz'un seslerini de yeniden anmamızı sağlamaktadır. Türkçe. Oy. / Anna Sten, Fredric March, Jane Baxter, Sir C. Aubrey Smith, Ethel Griffies, Sam Jaffé. Süresi / 84 dakika.)

İlk Gösteri Dizisi

ÜÇ AŞK HİKÂYESİ / BOCCACCIO'70 / De Sica - Fellini - Monicelli - Visconti 1962 (Renkli. Türkçe altyazılı. Senaryo /Arpino, Calvino, Cecchi d'Amico, De Sica, Fellini, Flaiano, Monicelli, Pinelli, Visconti, Zavattini. Görüntü yönetmenleri / Martelli, Nannuzzi, Rotunno. Müzik / Rota, Trovajoli, Umiliani. Oyuncular / Peppino De Filippo, Anita Ekberg, Sophia Loren, Tomas Milian, Romy Schneider, Romolo Valli.)

SARI ARABANIN ESRARI / DEN GULA BILEN / Arne Mattson 1968 (Türkçe altyazılı. Senaryo / Folke Mellvig. Görüntü yönetmeni / Bertil Wiktorsson. Müzik / Torbjörn Lindquist. Oyuncular / Karl Arne Holmsten, Ulla Stromstedt.)

ONÜÇÜNCÜ SANDALYE / 12+1 / Nicolas Gessner (Renkli. Türkçe altyazılı. Senaryo / Behm, Norden, Gessner. Görüntü yönetmeni / Giuseppe Ruzzolini. Oyuncular / Vittorio Gassman, Sharon Tate, Ottavia Piccolo, Orson Welles, Vittorio De Sica, Mylène Demongeot, Terry Thomas.)

ÖLÜMÜNÜ GÖREN ADAM / LE TEMPS DE MOURIR / André Farwagi 1970 (Renkli. Türkçe altyazılı. Oyuncular / Anna Karina, Bruno Cremer.)

PARİSLİ FAHİŞE / BUBU DI MONTPARNASSE / Mauro Bolognini 1970 (Renkli. Türkçe altyazılı. Senaryo / Charles Luis Philippe'in romanından Testori, Di Nardo, M. Bolognini. Görüntü yönetmeni / Ennio Guarnieri. Müzik / Carlo Rustichelli. Oyuncular / Massimo Ranieri, Ottavia Piccolo, Tony Falsi, Luigi Proietti, Gianna Serra.)

cebinizde
daima
OPON
bulundurunuz...

OPON,
baş, diş, sinir,
romatizma,
lumbago, siyatik
ve soğuk
algınlığından
ileri gelen
ağrıları keser
OPON,
günde 6 tablet
alınabilir

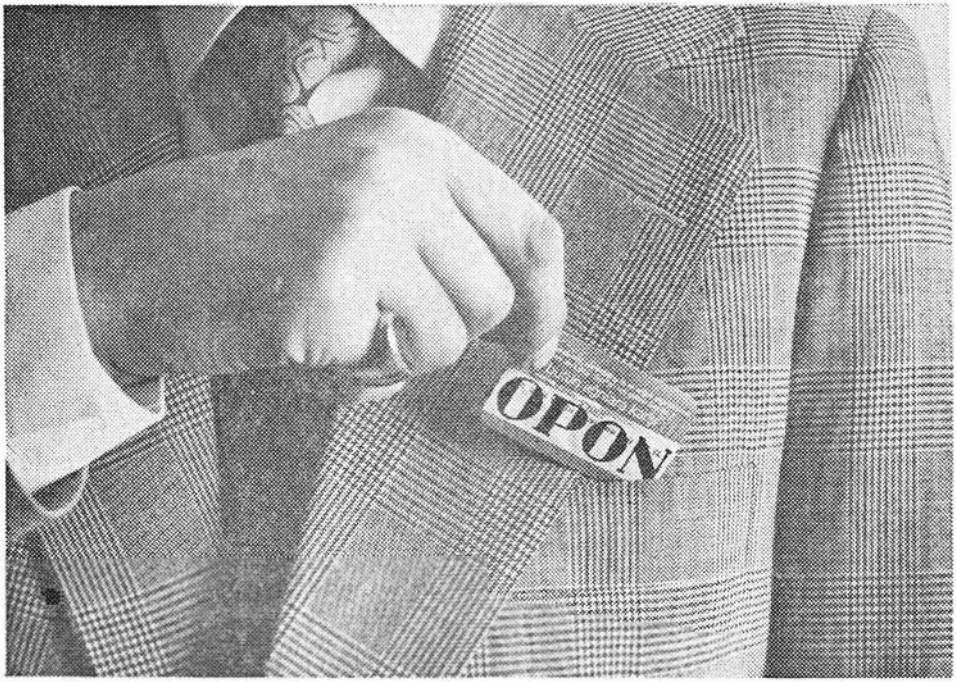

Ön Kapak / Erkal Yavi

Resim / «Papatya» Todor Dinov

FİLİM 73 / Türk Sinematek Derneği'nin yayın organı olarak ayda bir yayınlanır / Sahibi Türk Sinematek Derneği adına Onat Kutlar / Yazı İşleri sorumlusu: Ömer Pekmez / Bu sayıyı hazırlayan: Nezih Coş / Dergide yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir, dergiyi bağlamaz / Yönetim Yeri: Türk Sinematek Derneği, Sıraselviler Caddesi, No. 65 Beyoğlu, İstanbul / Tel: 49 87 43 / P. K. 307 Beyoğlu / Dizgi ve Baskı: Latin Matbaası / Baskı tarihi: 5/4/1973

SAYI: 32 **3 LİRA**

FİLİM GÖSTERİLERİ /

FRANSIZ SİNEMASI /

— **BUDALA / L'IDIOT** / Georges Lampin 1946

— **TEHLİKELİ RABITALAR / A DOUBLE TOUR** / Claude Chabrol 1959

— **PAZARLARI ÖLÜ GÖMÜLMEZ / ON N'ENTERRE PAS LE DIMANCHE** / Michel Drach 1959

— **PİYANİSTE ATEŞ EDİNİZ / TIREZ SUR LE PIANISTE** / François Truffaut 1960

— **BİR HAYAT / UNE VIE** / Alexandre Astruc 1961

— **ONÜÇÜNCÜ SANDALYE / 12+1** / Nicolas Gessner 1968 (İlk gösteri)

— **ÖLÜMÜNÜ GÖREN ADAM / LE TEMPS DE MOURIR** / André Farwagi 1970 (İlk gösteri)

TODOR DINOV TOPLU GÖSTERİSİ /

— **DINOV'UN CANLI - RESİM FİLİMLERİ**

— **ICONOSTAS** / T. Dinov - Hristo Hristov 1968

BREZİLYA SİNEMASI /

— **KURU HAYATLAR / VIDAS SECAS** / Nelson Pereira Dos Santos 1963

İTALYAN SİNEMASI /

— **ÜÇ AŞK HİKÂYESİ / BOCCACCIO'70** / De Sica - Fellini - Monicelli - Visconti 1962 (İlk gösteri)

— **PARİSLİ FAHİŞE / BUBU DI MONTPARNASSE** / Mauro Bolognini 1970 (İlk gösteri)

— **MÜCİZE / PER GRAZIA RICEVUTA** / Nino Manfredi 1970

İSVEÇ SİNEMASI /

— **SARI ARABANIN ESRARI / DEN GULA BILEN** / Arne Mattson 1968 (İlk gösteri)

AMERİKAN SİNEMASI /

DİRİLİŞ / WE LIVE AGAIN / Rouben Mamoulian 1934

ÖBÜR GÖSTERİLER /

— **PANTOMİM / Taner Barlas Pantomim Tiyatrosu (9 Nisan: 19.00)**

KONSER /

— **SON ROMANTİK ALMAN LIED'LERİ / Karin Yasemin Görgün, soprano, Filiz Âli Laslo, piyano (30 Nisan: 19.00)**

SERGİLER /

— **İSA ÇELİK'İN FOTOĞRAFLARI / 5 - 18 Nisan**

— **KARİKATÜRCÜLERİMİZ 1. / 19 - 30 Nisan**

GALA /

— **19 Perşembe 21.00'de DÜNYA SİNEMASI'nda / ÖLÜMSÜZ ŞARLO VE ZELİHA BERKSOY AKTUNA'NIN KONSERİ (10 Şarlo filmi)**